

Sygn. akt II CO 172/20

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie z powództwa M. T.
przeciwko M. T.
o wydanie, ewentualnie o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 listopada 2020 r.,
na skutek wystąpienia przez Sąd Okręgowy w P.
(sygn. akt XVIII C (...)), o przekazanie sprawy do rozpoznania
innemu sądowi równorzędnemu,

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Rozpoznając sprawę z powództwa M. T. przeciwko M. T. o wydanie, bądź ewentualnie o zapłatę, Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z 29 czerwca 2020 r. wystąpił do Sądu Najwyższego na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c. o rozważenie możliwości przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu mając na uwadze dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego, a to z uwagi na podnoszone przez powódkę zarzuty bezprawnego pozbawienia jej praw do spadku po M. T. na skutek działań Sądu Rejonowego w S. i Sądu Okręgowego w P. (w sprawach I Ns (...)/11 i I Ns (...)) oraz bezprawnego działania sędziów Sądu

Okręgowego w P. w niniejszej sprawie i idące za tym wnioski o wyłączenie od orzekania w sprawie wszystkich sędziów Sądu Okręgowego w P.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U., poz. 1469 ze zm. zm., dalej jako: „ustawa nowelizująca”) wprowadzono do Kodeksu postępowania cywilnego nowy art. 44¹, przewidujący, że Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego (§ 1); o przekazanie sprawy może wystąpić sąd właściwy (§ 2).

Kwestia właściwości sądu ma charakter konstytucyjny (por. art. 45 Konstytucji RP - zapewniający i kształtujący prawo do sądu właściwego), a instytucja uregulowana w art. 44¹ k.p.c. stanowi wyjątek od kodeksowej zasady rozpoznawania sprawy przez sąd miejscowo właściwy. W konsekwencji art. 44¹ k.p.c. powinien być interpretowany w sposób ścisły.

Do przekazania sprawy do innego sądu może zatem dojść jedynie w razie powstania okoliczności faktycznych odnoszących się do przedmiotowych lub podmiotowych cech konkretnej sprawy, świadczących jednoznacznie o tym, że rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy miejscowo i rzeczowo według przepisów k.p.c. byłoby niezgodne z interesem publicznym i sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości, albowiem godziłoby w społeczny odbiór sądu jako bezstronnego.

Celem i funkcją art. 44¹ k.p.c. odpowiada art. 37 k.p.k. (będącemu w świetle uzasadnienia projektu ustawy nowelizującej wzorem dla wprowadzonej regulacji), zgodnie z którym Sąd Najwyższy może z inicjatywy właściwego sądu przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro sprawiedliwości.

Dokonując wykładni przepisu art. 37 k.p.k., w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu na tej podstawie, jako odstępstwo od obowiązku rozpoznania

sprawy przez sąd właściwy miejscowo, jest możliwe tylko w zupełnie wyjątkowych przypadkach, w których silne względy związane z dobrem wymiaru sprawiedliwości przemawiają za taką decyzją; chodzi o sytuacje, które mogą wywierać realny wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie (choćby mylne) o braku warunków do rozpoznania w danym sądzie sprawy w sposób obiektywny (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 1995 r., III KO 34/95, OSNKW 1995, nr 9-10, poz. 68; z dnia 10 grudnia 1999 r., III KO 98/99, nie publ.; z dnia 21 października 2008 r., IV KO 116/08, R-OSNKW 2008, poz. 2072; z dnia 13 listopada 2008 r., IV KO 130/08, R-OSNKW 2008, poz. 2280).

Postanowienie Sądu Okręgowego w P. opiera się, co do zasady, na podnoszonych przez powódkę zarzutach dotyczących bezprawnego pozbawienia jej praw do spadku na skutek działań Sądu Rejonowego w S. i Sądu Okręgowego w P. oraz bezprawnego działania sędziów Sądu Okręgowego w P. Sąd ten jednak nie przedstawił, na czym miałyby polegać działania Sądu Rejonowego w S. i Sądu Okręgowego w P., oraz jakie okoliczności uzasadniałyby rozstrzygnięcie o zmianie właściwości sądu w trybie art. 44¹ § 1 k.p.c. Samo subiektywne przekonanie strony nie wyczerpuje przesłanek określonych w tym przepisie.

Regulacja zamieszczona w art. 44¹ k.p.c. nie może służyć ani do zastępowania, ani do swoistego kontrolowania stosowania instytucji wyłączenia sędziego z mocy prawa - art. 48 k.p.c. (*iudex inhabilis*) oraz na wniosek strony - art. 49 k.p.c. (*iudex suspectus*).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw